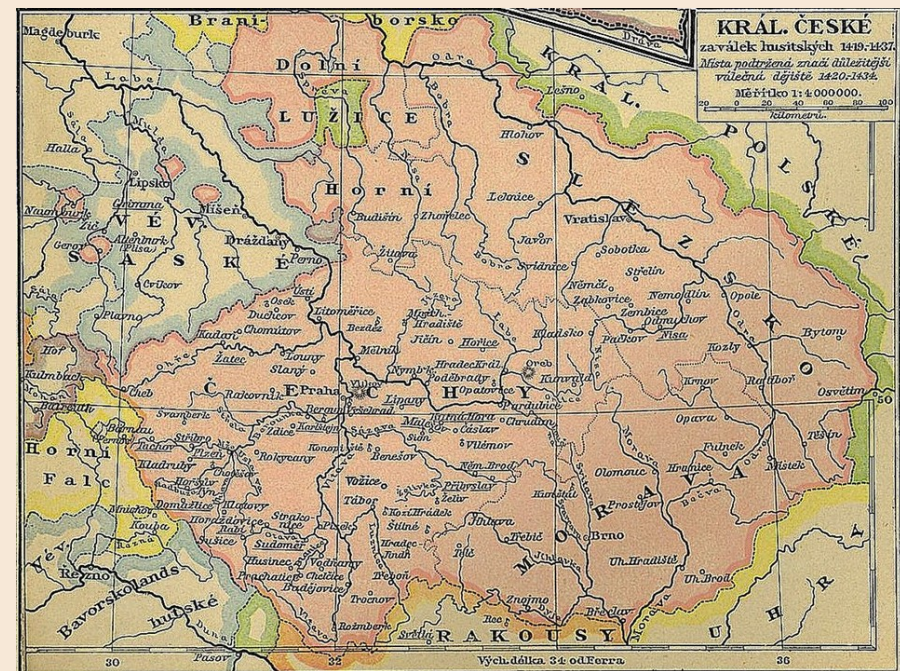

A detailed map of the Czech Republic, shaded in various tones of brown and tan to delineate its cultural and historical regions. Major cities are marked with dots and labeled. The map shows a complex network of regional boundaries, with some regions like 'Západní Čechy' and 'Středočeská pahorkatina' in the west, 'Praha' in the center, and 'Moravské Slovácko' and 'Slezsko' in the east. The text 'KULTURNĚ-HISTORICKÉ REGIONY & ETNOGRAFICKÉ REGIONY' is overlaid in large, bold, red letters across the lower half of the map.

KULTURNĚ-HISTORICKÉ REGIONY & ETNOGRAFICKÉ REGIONY

HISTORICKÝ REGION

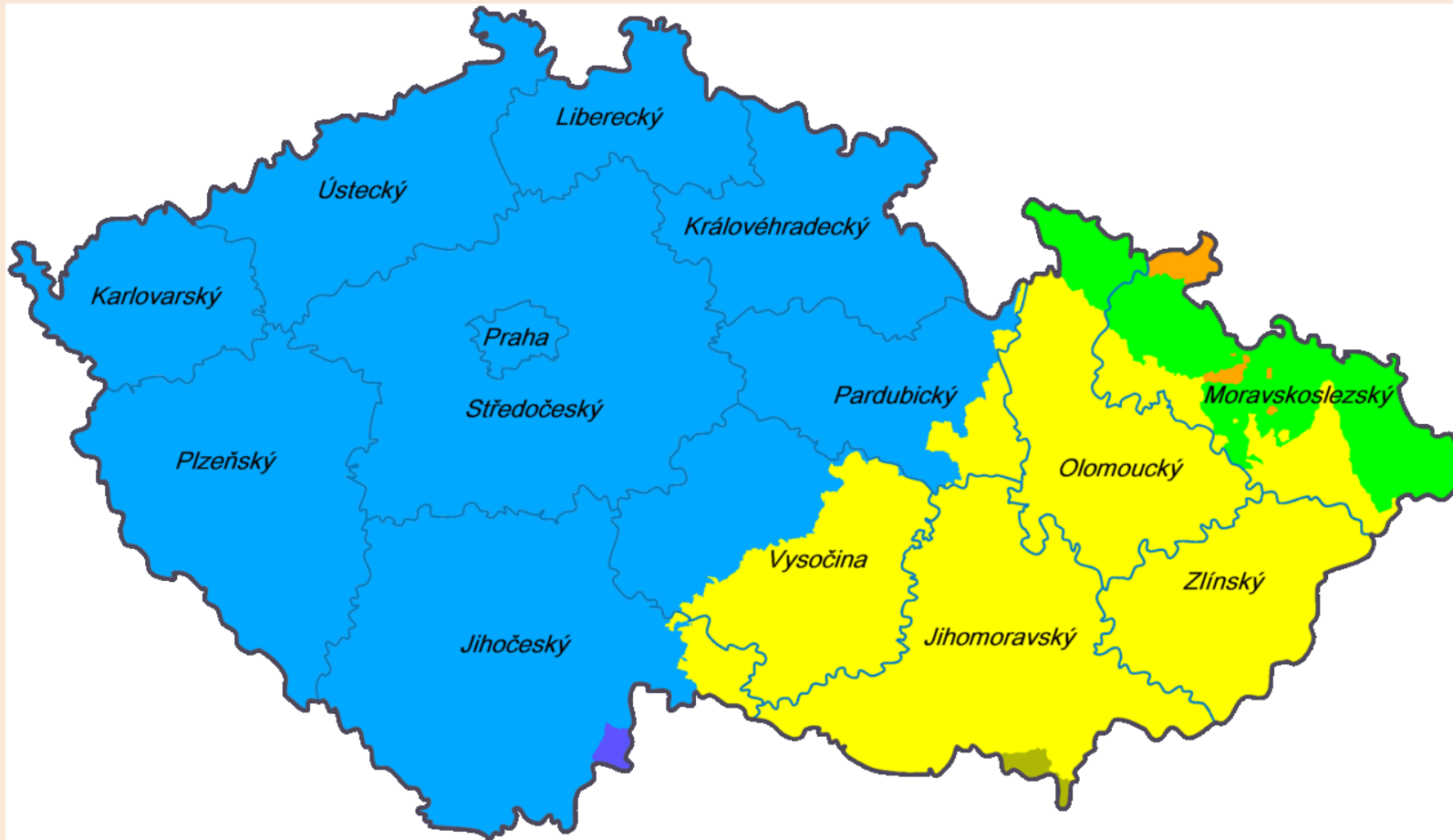
- geografická oblast v minulosti kulturně, etnicky, jazykově nebo politicky vymezena
- *království* – České království, *země* – Morava, *jazykový ostrov* – Hřebečsko
- historické regiony se používají při studiu & analýze sociálního rozvoje v minulosti
- mohou se promítat i do současné politické, ekonomické nebo kulturní situace
- základní princip – starší politické & mentální struktury ovlivňují identitu jednotlivců
- *České země* / *země Koruny české* – termín používaný zejména v historickém kontextu

HISTORICKÉ ZEMĚ

KULTURNĚ HISTORICKÉ REGIONY

- existují jen potud, pokud existuje vědomí obyvatel
- když na jejich existenci obyvatelé zapomenou – regiony fakticky zmizí

HISTORICKÉ ZEMĚ

- Čechy, Morava – více jak tisíciletá historie & integrita
- regionální identita většiny obyvatel současného státu bezproblémová
 - Čechy – nesporná zejména v souvislosti s poválečným ukončením etnické bipolarity česko-německé
 - Morava – rovněž charakteristická česko-německá bipolarita, část obyvatel se ztotožňuje s Čechami
- x
- České Slezsko – část historického Slezska, 1742, 1918-1920 (1923)
 - v moderní historii se územně proměňovalo – 1920 ztracena část Těšínska, připojeno Hlučínsko
 - složitější etnické struktury – česká, německá, polská, národnostně indiferentní šlonzácká
 - vývoj & trvání slezské identity komplikoval historický vývoj, 1782-1848 Slezsko spojeno s Moravou
 - lidé často upřednostnili národní princip – Němci považovali za svou vlast Německo / Německé Rakousko, Poláci obnovené Polsko
- 1928 – zrušení zemského zřízení, země nadále formálně existovaly, definitivní zrušení 1949

HLUČÍNSKO

- do 1742 – součást Opavského knížectví / Koruny české / Habsburské monarchie
- do 1920 – součást Pruska / Pruského Slezska (Ratibořského knížectví ALE Olomoucké arcidiecéze)
- → zemská identita pruská a slezská, jazyková identita moravská, náboženská identita katolická
- 1920 – Versailleská mírová smlouva → připojení k Československu (Píšť & Hať 1923)

ETNOGRAFICKÉ REGIONY

- uchovávají typické prvky materiální & duchovní kultury
- zůstávají v paměti, jejich obyvatelé se s nimi identifikují
- reprezentují
 - specifický způsob života & chování
 - osobitou kulturu & prostředí
 - vědomí příslušnosti k území
- zformované na základě
 - typických projevů lidové kultury
 - svérázného způsobu hospodaření
 - specifické historické role
- z hlediska času stabilní
- relativně ostře ohraničené vůči svému okolí

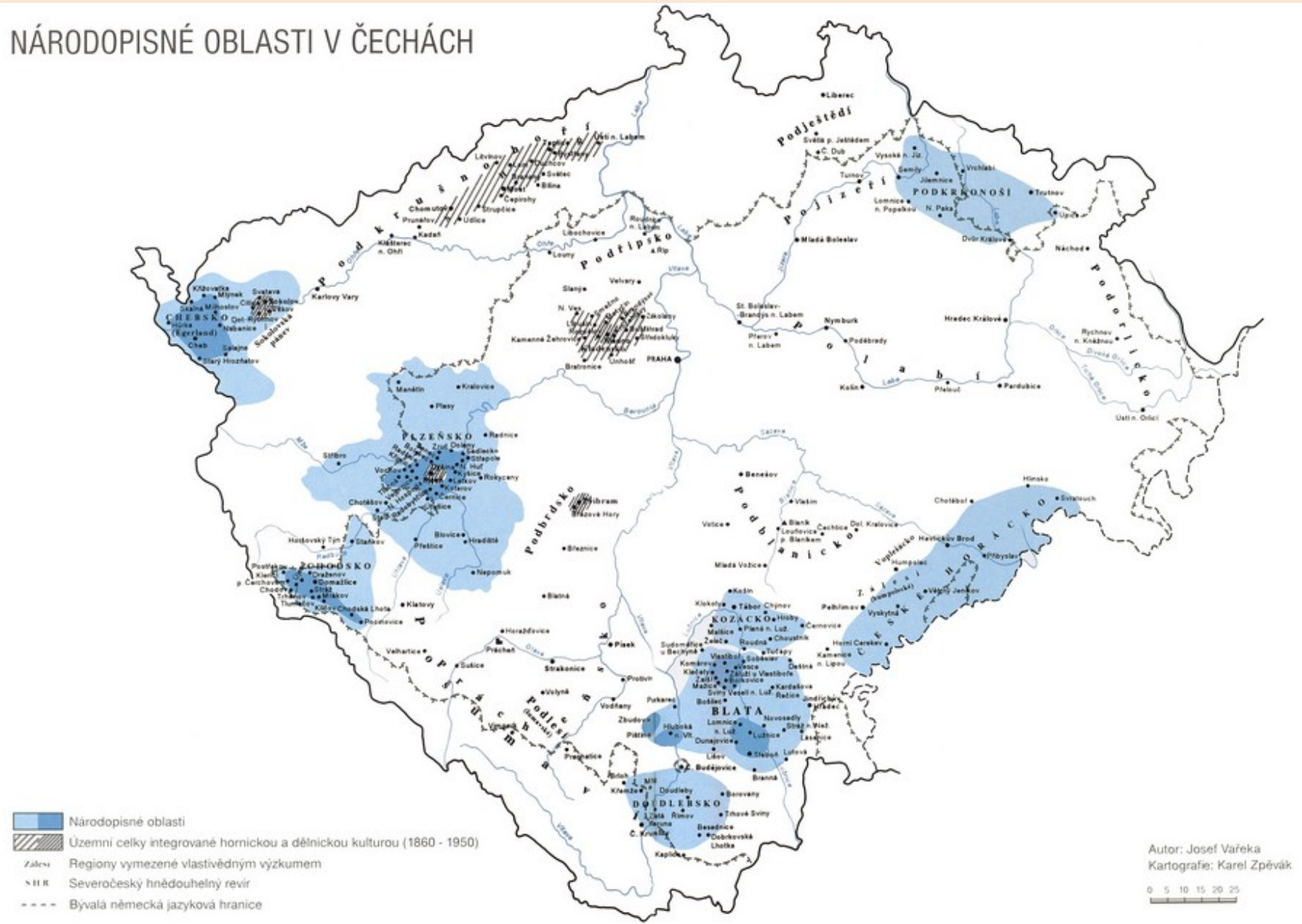
ČECHY

- dynamický proces modernizace, urbanizace & industrializace – významně ovlivnil i širší zázemí měst
→ odkládání kroje, přestavba vesnic, oslabení obyčejové tradice (od 30. let 19. století)
- větší část nepatří k žádné stabilizované národopisné oblasti, nemá vyhraněné znaky
- projevy hmotné & duchovní kultury zpravidla nejsou vázány jen na jeden etnografický region
→ vymezují se spíše kulturní / kulturně historické regiony
- vliv na utváření – etnická skladba, přírodní podmínky, hospodářská & výrobní tradice, sociální diferenciacce obyvatel & kulturní vlivy ze sousedních oblastí
- rozdíl mezi nížinnými & podhorskými & horskými regiony – Podkrkonoší, Pojizeří x Polabí
- rozdíl mezi českými & česko-německými regiony – Pošumaví, Krušnohoří
- Plzeňsko – uvnitř regionu městská kultura & industrializace rychle rostoucí Plzeň; národopisná oblast ovlivňovaná německými obcemi (do roku 1945)
- Kladensko, Příbramsko, Krušnohoří
- etnografické regiony mají v Čechách menší význam než na Moravě – národní emancipace / jednota je potlačila do pozadí

NÁRODOPISNÉ OBLASTI

- Chodsko
- Kozácko
- Blata
- Doudlebsko
- Plzeňsko
- Podkrkonoší
- Chebsko

NÁRODOPISNÉ OBLASTI V ČECHÁCH

CHODSKO

- nejvýraznější národopisná oblast v Čechách (Horní & Dolní)
- středověcí strážci hranice, 11 privilegovaných vsí panství Trhanov
- lidový kroj – starý ráz (ve srovnání s jinými kraji)
- specifická lidová architektura
- lidová keramika, bohatá písňová kultura
- merhovaný koláč

KOZÁCKO

- významná oblast z hlediska lidové zpěvnosti a nářečí
- název odvozen od kroje
růžkovitě zahnutá křídla ženského čepce (připomínají kozí roh)

BLATA

- velmi úrodná, vysušená blata, rybníky
- výzdoba selského statku
- kroj jeden z nejzdobnějších & výšivka
- zdobené pleny halící celou postavu

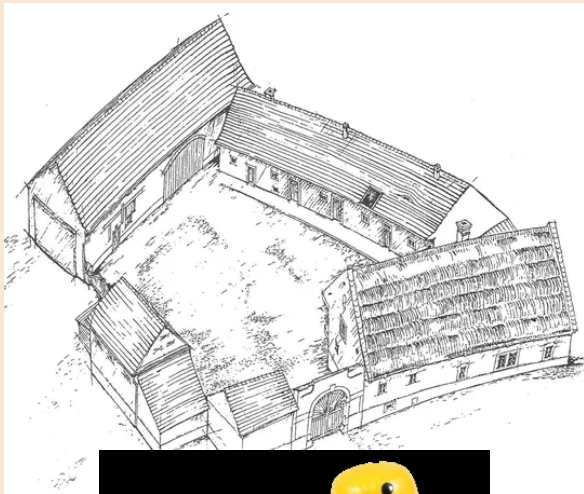
DOUDLEBSKO

- malovaný nábytek (pestré geometrické a florální znaky)
- kroj
- obyčeje, především masopustní
- doudlebský ušatý koláč / ušák

PLZEŇSKO

- prolínání české a německé kultury
- honosné statky ve stylu klasicismu
- výroba piva, dřevěných loutek a hraček
- kroj skromnější ve výzdobě, bohatý tvary

PODKRKOŇÍ

- hornatý, chudý region
- práce v lese, pastevectví, řemesla
- jednoduchý kroj
- kyselo, tuplák

CHEBSKO

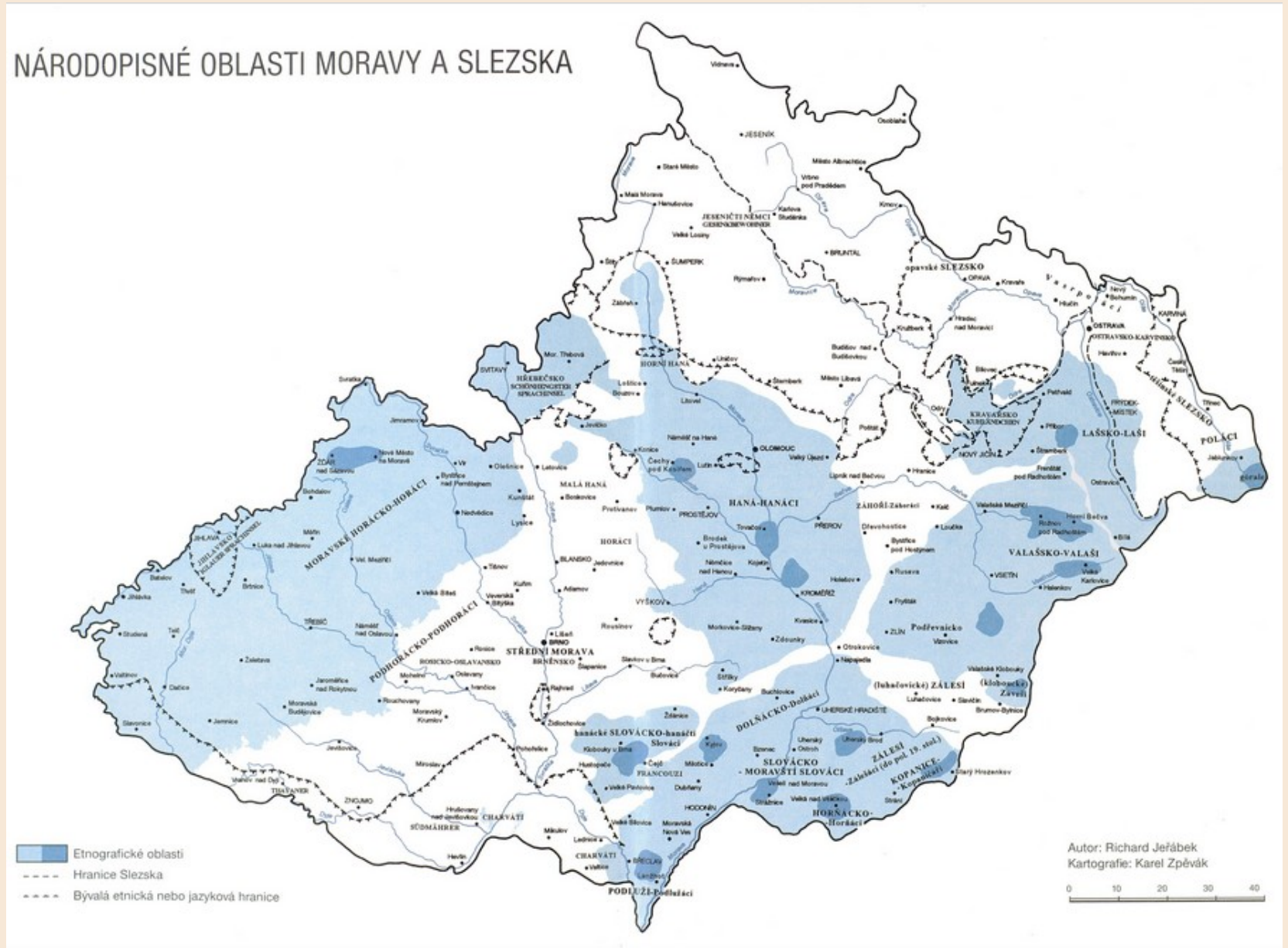
- do 1945 převládalo německy mluvící obyvatelstvo
→ zaniklý etnoregion
- velké čtyřstranné statky s bohatou výzdobou
- malovaný dřevěný nábytek, podmalby na skle
- kroj

MORAVA

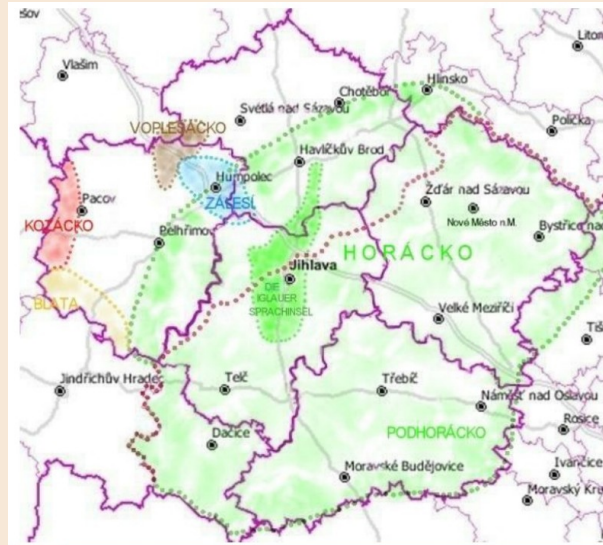
- stabilizované regiony
- geograficky vcelku zřetelně vyhraněné
- tradice
 - dosud živé
 - udržované

NÁRODOPISNÉ OBLASTI MORAVY A SLEZSKA

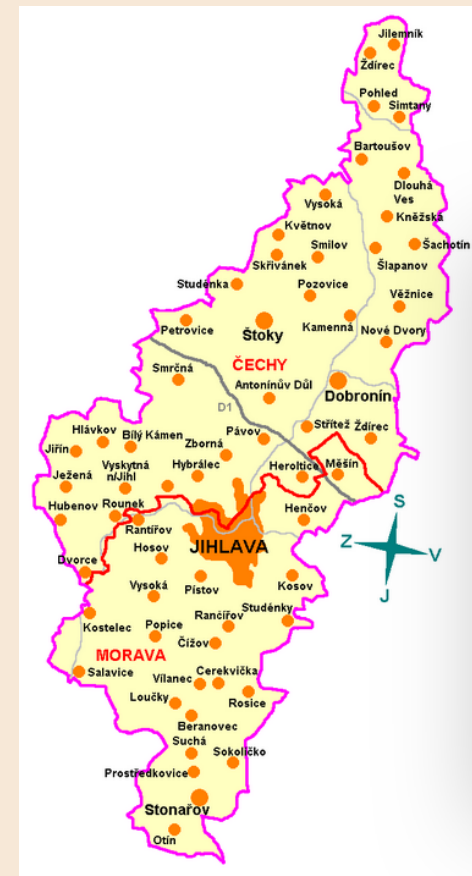
HORÁCKO A PODHORÁCKO

- na rozhraní Čech a Moravy
- neúrodná půda
- tkalci, soukeníci (modrotisk), hrnčíři
- masopustní obchůzky na Hlinecku
- kroj jednodušší
- mrkvance

JIHLAVSKO

- Iglauer Sprachinsel
- pajerský koláč

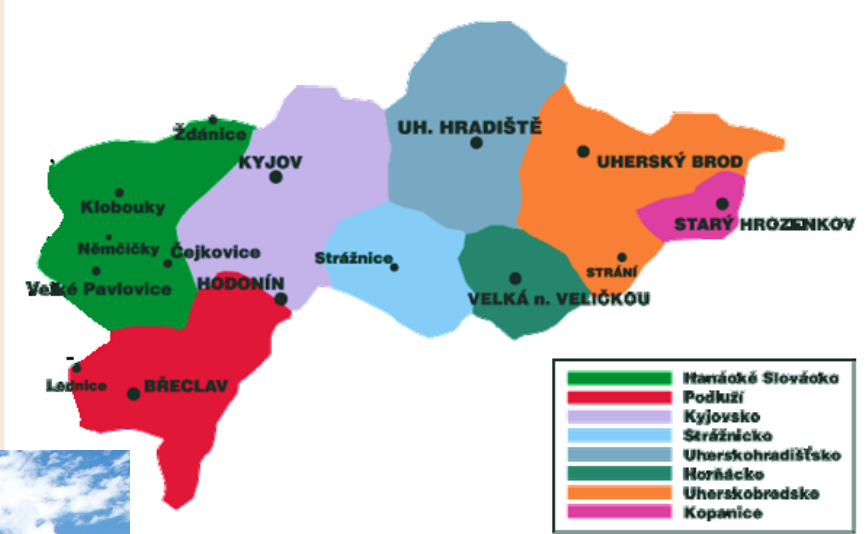
HANÁ

- úrodný zemědělský region
- bohatá architektura, žudr
- honosný kroj
- důlkové koláčky

SLOVÁCKO

- oblast vína a vinic
 - Dolňácko (Kyjov, Veselí, Strážnice, Bzenec, Uherské Hradiště, Vlčnov ..)
 - Hornácko (Velká nad Veličkou)
 - Podluží (Břeclav, Hodonín)
 - Moravské Kopanice (Starý Hrozenkov)
 - Hanácké Slovácko (přechodová oblast)
 - Luhačovské Zálesí (přechodová oblast)

SLOVÁCKO

- malované domy, žudro
- vdolečky

SLOVÁCKO

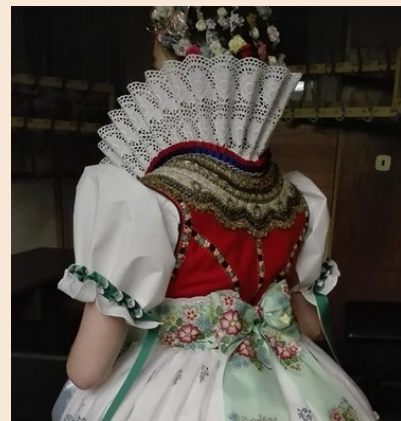
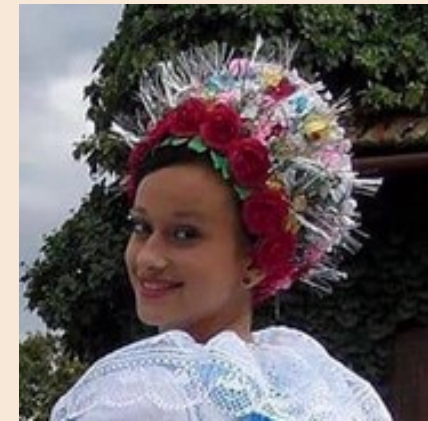
- lidové zvyky – jízda králů, verbuňk

SLOVÁCKO

- řada podoblastí → velká pestrost (často od vesnice k vesnici) → různorodé kroje

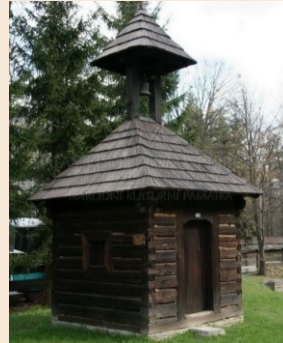

VALAŠSKO

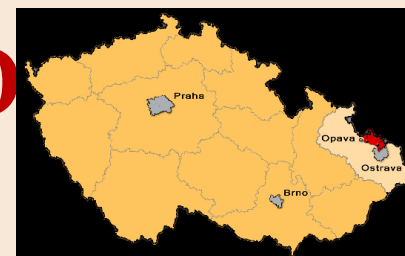
- hornatá a lesnatá krajina
- pastevectví, ovocnářství
- kroj prostý
- roubená architektura
- odzemek
- kyselica, šchedračka, frgály

VALAŠSKO

HLUČÍNSKÉ SLEZSKO

TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO

TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO

TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO

Orlová

Jablunkov

TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO

SLEZSKO

- zelník – Opavsko, Hlučínsko; lejoki – Tešínsko; rolmops – Hlučínsko; *Streuselkucha* - Jesenicko

SLEZSKO

KRAVAŘSKO

- *Kuhländchen* (horní Poodří)
- moravsko-slezské pomezí
- chov skotu
- *Trotscher* – hnětka

SPRACHINSELN

Wischauer Sprachinsel

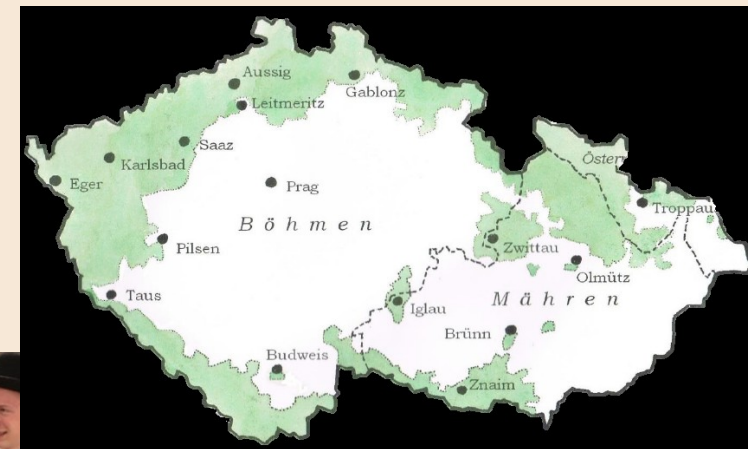
Böhmerwaldgau

Egerland

Schönhengstgau

PRŮMYSLOVÉ OBLASTI

- Ostravsko, Karvinsko, Rosicko-Oslavansko, Příbramsko, Kladensko
- příliv obyvatel z širšího zemědělského okolí i vzdálenějších oblastí
- národnostně smíšené obyvatelstvo
- mísení a prolínání kulturních tradic
- etnografická nejednotnost
- ekonomicko-sociální aspekt

DĚKUJI ZA POZORNOST